

Enheten för naturskydd
Charlotte Lindqvist
Direkt 010-2250319
charlotte.lindqvist@lansstyrelsen.se

Regeringskansliet
m.remissvar@regeringskansliet.se
m.naturmiljoenheten@regeringskansliet.se

Remiss av Naturvårdsverkets skrivelse ”Uppdrag att se över och föreslå ändringar i reglerna om landsbygdsutveckling i strandnära läge”

Er beteckning: dnr M2017/02054/Nm

Länsstyrelsen i Dalarnas län yttrar sig över Naturvårdsverkets skrivelse ”Uppdrag att se över och föreslå ändringar i reglerna om landsbygdsutveckling i strandnära läge”.

Sammanfattning

- Kopplingen till översiktsplaneringen bör finnas kvar.
- LIS bör utpekas som geografiskt avgränsade områden. Dock kan avgränsning kombineras med skriftliga kriterier.
- LIS har potential för landsbygdsutvecklingen i Dalarna.
- Viktigt med sammanhållen bebyggelse i LIS-områden.
- Önskvärt att även kulturmiljöaspekten får vägas in ur både ett bevarandeperspektiv och ur ett tillgänglighets- och friluftsperspektiv.
- Skrivningen ”upprätthålla” i 7 kap. 18 d § är positiv för att värna befintlig service på landsbygden.
- Skrivningen ”kan antas” i 7 kap. 18 d § öppnar upp för bristfälliga utredningar av LIS om man inte tydliggör i förarbeten vilken typ av utredning som krävs.
- Skrivningen ”bidra till eller upprätthålla” är positiv för att bibehålla den landsbygd vi har.
- Skrivningen ”med närhet till” behöver kompletteras med tydlighet i förarbeten angående hur stort avstånd som avses. Avståndet får inte vara för stort.
- Borttagandet av skrivningen ”sådan begränsad omfattning” innebär risk för utspridd bebyggelse. Även risker för att växt- och djurlivet och allmänhetens tillgång till stränder begränsas.

Yttrande

Utvärdering av LIS-reglerna

Länsstyrelsen anser att en stor bidragande orsak till kritiken gällande LIS-verktygets trubbighet, och att den inte fått den effekt som man förväntat sig, är en övertro på hastigheten i verktygets genomslag. Avsikten med att införa LIS-bestämmelserna var aldrig att släppa byggandet inom strandnära lägen på landsbygden helt fritt. Exploateringen skulle föregås av ett genomtänkt utpekande och därefter prövningar i de enskilda fallen. En sådan process tar, av naturliga skäl, tid. Länsstyrelsen anser därför att det fortfarande är för tidigt att utvärdera vilket genomslag LIS har fått. Vi ser en kontinuerlig och stadig ökning av antalet gånger kommuner tillämnat det särskilda skälet för LIS. Kommunerna håller successivt på att tillägna sig kunskapen om hur LIS-verktyget ska användas och därför kan dess fulla effekt ännu inte mätas. Det finns dessutom fortfarande flera kommuner som ännu inte pekat ut LIS-områden. Länsstyrelsen anser att det är olämpligt att göra allt för stora ändringar i ett regelverk där tillämpningen håller på att etableras.

Länsstyrelsen föreslår därför istället att bidragsmöjligheterna till kommunerna för arbetet med att peka ut LIS-områden förlängs samt att resurserna för vägledning till kommunerna utökas så att nuvarande regelverk får en chans att nå sin fulla potential.

Permanentbostäder och landsbygdsutveckling

Länsstyrelsen kan konstatera att det i dagsläget utifrån gällande lagstiftning inte finns möjlighet att skilja permanentbostadshus från fritidshus i prövningssammanhang. En utökad möjlighet att bygga permanentbostäder innebär därför, i praktiken, även en utökad möjlighet att bygga fritidshus.

Länsstyrelsens uppfattning är att det är viktigt att planera LIS-områden i direkt närhet till områden med helårsboenden med god tillgång till service. Isolerade LIS-områden och/eller i utpräglade områden där det är, eller är troligt att det blir, fritidsboenden bör således undvikas i den kommunala planeringen såvida turismen inte är den faktor som ska bidra till landsbygdsutvecklingen på aktuell plats.

Kopplingen till översiktsplaneringen

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att den nuvarande ordningen med LIS-reglernas koppling till översiktsplaneringen bör bibehållas. Detta eftersom

processen för den översiktliga planeringen är standardiserad med goda möjligheter för allmänheten och övriga intressenter att komma med synpunkter och påverka.

Länsstyrelsen delar även utredningens bedömning att det inte är lämpligt att ersätta geografiskt angivna LIS-områden med icke-geografiska kriterier. Detta skulle minska tydligheten för allmänheten och övriga intressenter samt försvåra Länsstyrelsens granskning. Däremot behöver den geografiska avgränsningen inte vara exakt samt kan med fördel kombineras med skriftliga kriterier. Om ett större utredningsområde pekas ut kan kriterier inom det området visa var, vilken typ av utveckling samt omfattningen av utvecklingen som är lämplig.

LIS har potential för landsbygdsutvecklingen i Dalarna

För Dalarnas län har LIS-områden en stor potential att vara en viktig del för landsbygdsutvecklingen. En generösare tolkning av byggnation inom strandskyddszonen är välkommet ur ett utvecklingsperspektiv för glest bebyggda landsbygdskommuner, men en risk för storstadskommuner. Att det inte byggs mer på landsbygden beror i första hand på att det inte går/eller är mycket svårt att få banklån. Detta gäller både för kommuner som för privatpersoner. De nya, mer öppna skrivningarna i lagstiftningen som Naturvårdsverket föreslår, kan öka möjligheterna att bygga på landsbygden om dessa förändringar leder till/öppnar upp för mer attraktiva lägen där banken kan göra andra värderingar än i dagsläget.

Det är dock viktigt att LIS-områden hålls ihop och att enstaka bebyggelse inte sprids ut över en stor yta. Det kommer på sikt att ta bort allmänhetens tillgång till stränder samt påverka växt- och djurlivet. En gles utbyggnad är inte hållbar då det ofta försvårar möjligheterna till bra VA lösningar och kollektivtrafik. En allt för gles/utspridd utbyggnad upprätthåller inte någon service på landsbygden. Den nya skrivningen i lagstiftningen får inte öppna upp för utpekande av allt för stora områden.

Kulturmiljö

Kulturhistoriska frågor har inget lagstöd i strandskyddsdispenser och för LIS-områden. Men, en allmän aspekt är att en koncentration av mänskliga aktiviteter från alla tidsperioder koncentrerar sig till strandzoner, vilket gör att vi har en mängd kulturmiljöer vid sjöar och vattendrag. Typiska exempel från Dalarna är stenåldersboplatser, järnframställningsplatser, gravanläggningar, arbetsplatser samt direkt vattenanknutna lämningar knutna till transporter, vattenkraft och

fiske. Enligt lagstiftaren skyddas dessa av särskild lagstiftning, främst kulturmiljölagen, men då det i praktiken i stort sett alltid är småhusbebyggelse i privat ägo som är aktuell för strandnära områden, blir det mycket svårt för att inte säga omöjligt att hävda fornlämningar och hävda olika typer av undersökningar. Det vore således önskvärt att även kulturmiljöaspekten får vägas in ur både ett bevarandeperspektiv och ur ett tillgänglighets- och friluftsperspektiv.

Kommentarer till förslag till lagändringar

- "...kan antas bidra till eller upprätthålla utvecklingen av landsbygden"

Länsstyrelsen tillstyrker föreslagen ändring i 7 kap 18 d § stycke 1 om att åtgärden ska bidra till eller upprätthålla utvecklingen av landsbygden. Det är viktigt att värna om den service som idag finns på landsbygden.

Länsstyrelsen motsätter sig föreslagen ändring i 7 kap 18 d § stycke 1 från att åtgärden bidrar till att åtgärden kan antas bidra till utvecklingen av landsbygden. Skrivningen öppnar, enligt Länsstyrelsens mening, upp för bristfälliga utredningar. Även i dagsläget är LIS-utredningarna enligt Länsstyrelsens uppfattning ofta inte särskilt djupgående. För att kunna granska LIS-områdena och få en bild av om de är lämpliga eller inte måste viss utredning finnas.

- "Om prövningen gäller en dispens för att uppföra enstaka en- eller tvåbostadshus med tillhörande komplementbyggnader och andra åtgärder får man även beakta om huset eller husen avses att uppföras med närhet till ett befintligt bostadshus".

Länsstyrelsen tillstyrker skrivningen i 7 kap. 18 d § "med närhet till" istället för "i anslutning till" under förutsättning att ett allt för stort avstånd inte kan accepteras. Det är viktigt att LIS-områden hålls ihop och att enstaka bebyggelse inte sprids ut över en stor yta. Det kommer på sikt att ta bort allmänhetens tillgång till stränder samt påverka växt- och djurlivet negativt. En gles utbyggnad är inte hållbar då det ofta försvårar möjligheterna till bra VA lösningar och kollektivtrafik. En allt för gles/utspridd utbyggnad upprätthåller inte någon service på landsbygden. Skrivningen "med närhet till" är positiv i synnerhet för glesbygdkommuner, men det måste vara mycket tydligt i förarbetena vilket ökat avstånd som avses och att detta avstånd inte är för stort. Det är oklart hur långt avstånd som kan accepteras utifrån den nya skrivningen.

- ”...är av sådant slag och har en sådan omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt”

Länsstyrelsen motsätter sig föreslagen ändringen i 7 kap. 18 d § av skrivningen ”sådan begränsad omfattning” till ”sådan omfattning”. LIS-områdena behöver vara begränsade för att inte motverka strandskyddets syften för växt- och djurlivet och det allmänna friluftslivet. En allt för utspridd bebyggelse bidrar dessutom inte på ett konkret sätt till utvecklingen av landsbygden. LIS-områdenas geografiska utbredning behöver inte vara exakt, och kan göras större om de förenas med skriftliga kriterier som begränsar omfattningen.

- ”...i eller i närheten av större tätorter”.

Länsstyrelsen tillstyrker föreslagen ändring i 7 kap. 18 e §. Länsstyrelsens uppfattning är att denna skrivning bekräftar den praxis som redan finns idag, och inte innebär någon större förändring i praktiken.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Ylva Thörn med naturvårdshandläggare Charlotte Lindqvist som föredragande. I beslutet har även följande personer deltagit: jurist Lena Baggens, planhandläggare Eva Stigeberg, länsantikvarie Fredrik Sandberg, avdelningschef Mikael Selander (Avdelningen för hållbar utveckling).

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.